

ERGASH OCHILOV

**TARJIMA
NAZARIYASI**
(o'quv qo'llanma)

Toshkent - 2014

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI**

TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK INSTITUTI

ERGASH OCHILOV

TARJIMA NAZARIYASI

(O‘QUV QO‘LLANMA)

Toshkent – 2014

SONDCHD APW
N 525

Ochilov Ergash. Tarjima nazariyasi (o'quv qo'llanma). - T.: 2014.-140 b.

Ushbu qo'llanma Toshkent davlat Sharqshunoslik instituti Sharq filologiyasi hamda Xitoyshunoslik fakultetlari "Tarjima nazariyasi va amaliyoti" guruhining II bosqichida tahsil olayotgan talabalar uchun mo'ljallangan «Tarjima nazariyasi» fani o'quv dasturi asosida yaratilgan bo'lib, tarjimashunoslik fani haqida umumiy tasavvur hosil qilishi, uning asosiy yo'nalishlari to'g'risida muxtasar ma'lumot berishi, eng muhim qoida va talablari bilan tanishtirishi jihatidan undan filologiya sohasidagi barcha mutaxassislar, magistr va talabalar ham foydalanishlari mumkin.

Mas'ul muharrir:

/. Ziyamuhamedov,
filologiya fanlari nomzodi, dotsent

Taqrizchilar:

A. Hablbullaev,
fdologiya fanlari nomzodi, dotsent

G. Rixsiyeva,
filologiya fanlari nomzodi, dotsent

To'plam Toshkent davlat sharqshunoslik instituti Kengashining
2014-yil 6-noyabr 3-sonli qarori bilan nashrga tavsiya etilgan

KIRISH

“Tarjima nazariyasi” o‘quv fani “Tarjima nazariyasi va amaliyoti” yo‘nalishida ta‘lim olayotgan talabalarga tarjima jarayonining nazariy va amaliy sohalaridan malaka hosil qilishlarini ta‘minlashni maqsad qilib qo‘yadi. Buning uchun darslarni ta‘limning 2-bosqichida nazariy va amaliy mashg‘ulotlar tarzida o‘tkazish belgilangan.

Soatlar hajmining cheklanganligi hisobga olinib, tarjima nazariyasining umumiy jihatlari va eng muhim qoida-prinsiplarigina qamrab olinadi va ular amaliy mashg‘ulotlar jarayonida mustahkamlanadi. Shuning uchun kursning nazariy qismi tarjima nazariyasiga kirish bilan chegaralanadi. Dars mavzularining taqsimlanishi asosan ikki soat hisobidan bo‘lib chiqilgan va ayrim alohida masalalar ichki mavzularda yoritilgan. Mustaqil o‘rganish uchun mavzular darsning asosiy mavzusini yoritishi mumkin bo‘lgan, yangi paydo bo‘layotgan materiallar bilan almashtirib yoki boyitib borilishi tavsiya etiladi.

O‘quv jarayonida talabalar tarjima haqida umumiy tushuncha hosil qilishlari, tarjimaning maqsad va vazifalarini chuqur bilib olishlari, tarjima-shunoslik fanining asosiy predmeti, tarkibiy qismlari, tarjimaning tur va xillari, qo‘llanish sohalari, janriy bo‘linishi, til va tarjimada funksional uslublar sohasida atroflicha bilimga ega bo‘lishlari; tarjima jarayoni, so‘z tanlash, lug‘at ustida ishlash malakasi hamda tarjimaning yozma va og‘zaki turlarida, badiiy, publisistik, rasmiy, ilmiy uslubdagi matn yoki nutqlarni tarjima qilish sohasida ko‘nikma hosil qilishlari lozim. Mazkur o‘quv fanini o‘zlashtirish uchun talabalarning tilshunoslik va adabiyotshunoslik fanlarining ayrim bo‘limlari yuzasidan muayyan bilimga ega bo‘lishlari taqozo qilinadi. Jumladan, tilshunoslik sohasida qiyosiy grammatika, qiyosiy uslubshunoslik, funksional uslubshunoslik, adabiyotshunoslik sohasida adabiy janrlar, badiiy matn tarkibi, muallif nutqi, personaj nutqi, she‘riy nutq, muallif uslubi, milliy kolorit, badiiy tasvir vositalari kabi bo‘limlardan hosil qilingan bilimlar tarjima jarayonini o‘rganish uchun zaruriy bilimlar hisoblanadi.

O‘qitish jarayonida tildagi grammatik hodisalarni tushuntirish uchun hozirda mavjud bo‘lgan ingliz tilidan rus tiliga va rus tilidan ingliz tiliga avtomatlashtirilgan tarjima matnlari bo‘yicha tuzilgan kompyuter dasturidan foydalanish mumkin. Bundan tashqari test-sinov savollarini kompyuterlashtirish ham talabaning tarjima sohasida kompyuterni qo‘llash ko‘nikmalarini hosil qilishda ijobiy natijalar beradi.

Olingan bilimni nazorat qilish uchun savollar va o‘chqich so‘zlar har bir ma‘ruza oxirida keltirilgan.

MUNDARIJA:

Kirish	3
1-mavzu: Tarjima nazariyasi umumfilologik fan sifatida.....	4
2-mavzu: Tarjimaning lisoniy va gʻayrilisoniy muammolari	19
3-mavzu: Tarjimaning tur va xillari.....	39
4-mavzu: Tarjimada milliy koloritni qayta yaratish	53
5-mavzu: Frazzeologiya va tarjima	65
6-mavzu: Uslub va tarjima	76
7-mavzu: Badiiy tarjima masalalari.....	84
8-mavzu: Ilmiy tarjima murakkabliklari.....	100
9-mavzu: Ijtimoiy-siyosiy matnlar tarjimasini	105
Amaliy mashgʻulotlar	112
Tarjimashunoslik terminlarining izohli lugʻati	116
Test savollari	127
Tarjima nazariyasi fanidan savollar	134
Tavsiya etilgan adabiyotlar	136